

Høringsuttalelse: Forslag til endringer i tobakksskadeloven

GEHA ESARK-03-201600085-3

Hva saken gjelder:

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i tobakksskadeloven: Høring om implementering av tobakksproduktdirektivet (2014/40/EF). Høringsfristen er 18. januar 2016.

De foreslåtte endringene i tobakksskadeloven omfatter bl.a. lovliggjøring av E-sigaretter, reguleringer for salg og bruk og helseadvarsler.

Flere av de foreslåtte endringene i tobakksskadeloven støttes av Bergen kommune, som at røykeforbudet også bør gjelde E-sigaretter og en skjerping av advarsler og forbud mot smakstilsetning av E-sigaretter. Bergen kommune støtter ikke lovliggjøring av omsetning av E-sigaretter.

Innspill til høringsnotatet:

Det er ut fra et folkehelseperspektiv, all grunn til å redusere bruk av tobakk i befolkningen, og det bør legges ekstra til rette for å forebygge at nye generasjoner begynner å bruke tobakk.

Røyking er ifølge høringsnotatet fortsatt den viktigste risikofaktoren både for sykdom og tidlig død i Norge. Tall fra Global Burden of Disease-prosjektet viser at røyking fører til om lag 6600 dødsfall hvert år i Norge, noe som tilsvarer 16 % av alle dødsfall.

Blant kvinner i alderen 40–70 år er røyking skyld i 26 % av alle dødsfall. Det tilsvarende tallet for menn er 40 %. Menn i denne aldersgruppen som dør av røyking, taper i gjennomsnitt 14 leveår, mens kvinner taper 20 leveår.

Bruk av snus innebærer også risiko for en rekke alvorlige sykdommer, men er mindre helseskadelig enn røyking.

De mest effektive metodene for å slutte med tobakk, foruten forbud, er i følge Helsedirektoratet å delta i røykesluttgruppe, gjerne i en periode i kombinasjon med et nikotinpreparat (tyggegummi eller plaster), som bidrar til å bryte vanene knyttet til bruk av tobakk.

Mange opplever at det er vanskeligere å slutte med snus enn med røyk, både fordi nikotinnivået er jevnt høyere, og fordi det oppleves mindre sosialt belastende enn røyking.

Elektroniske sigaretter inneholder mindre nikotin enn sigaretter, men bidrar ikke særlig til å bryte vaner, både siden de ligner sigaretter, og siden brukes på samme måten. Norske helsemyndigheter anbefaler per i dag da heller ikke bruk av e-sigaretter som hjelpemiddel til røykeslutt.

Ifølge Helsedirektoratet har til enhver tid halvparten av dem som røyker, planer om å slutte i løpet av nærmeste framtid. Mange lykkes likevel ikke, siden nikotin er et av de mest vanedannende stoffene man kjenner til. Erfaringer fra røykesluttkursene ved Frisklivssentralen i Bergen, der de fleste kursene er fullbooket, er at det er vanskelig å slutte, når man gjennom mange år har vent seg til å bruke tobakk til å mestre stress, til å slappe av, til å koble av med osv, og på denne måten forbinder tobakk med positive

opplevelser. Dette selv om effekten av tobakk i stor grad skyldes at inntak av «ny dose» i realiteten bare demper abstinensen, uten å tilføre noe positivt i seg selv.

Beskrivelsen i brevet fra Norsk Dampselskap er således gjenkjennbar:

«Å gi opp røyken er for mange å gi slipp på en god venn og en trøst». Det er ikke lett å slutte om man går med slike tanker.

At «den kan ikke erstattes av en tyggegummi eller et plaster», er også en gjenkjennbar erfaring, men like fullt heller et argument mot enn for elektroniske sigaretter som hjelpemiddel for røykeslutt, siden man på denne måten vedlikeholder vanen heller enn å skulle bryte den.

Å bruke nikotin-tyggegummi eller plaster bidrar til å bryte vanen i situasjoner der man har brukt tobakk, samtidig som abstinensene dempes og kontrolleres.

Elektroniske sigaretter med nikotin er antagelig mindre helseskadelig enn vanlig røyking, men inneholder like fullt nikotin, og har helseskadelig effekt både for den som bruker dem, og for dem som er i nærheten, både med hensyn til helseskade og til avhengighet.

Forslag til endringer

Det er i høringsnotatet foreslått en rekke endringer. *Forslaget som sendes på høring vil innebære en ny regulering av elektroniske sigaretter som vil bety at disse lovlig kan omsettes på det norske markedet, for personer over 18 år*

Bergen kommune støtter ikke dette forslaget.

- E-sigaretter er helseskadelige og vanedannende
- E-sigaretter er ikke anbefalt som hjelpemiddel ved røykeslutt
- I følge notatet er omfanget av privat import antagelig beskjedent

En begrunnelse for legalisering er at myndighetene får mer kontroll med produktet og omsetningen enn slik situasjonen er i dag, i og med at sigarettene nå innføres ved privatimport.

Man kan stille spørsmål ved, om det er behov for flere typer nikotinholdige produkter i Norge.

Dagens røykeforbud i tobakksskadeloven §§ 25-27 bør utvides til også å omfatte bruk av e-sigaretter, slik det foreslås i høringsnotatet.

Legemiddelverket får etter forslaget ansvar for produktkravene som gjelder for e-sigaretter, mens Helsedirektoratet får ansvar for reglene om salg og bruk samt markedsovervåking.

Begrunnelsen for valg av legemiddelverket er både nikotininnholdet, og påstander om anvendelighet ved røykeslutt. Begrunnelsen innebærer at Legemiddelverket får kontrollmyndighet både i form av dokumentkontroll og kontroll ute hos produsenter, importører og distributører.

Dersom e-sigaretter blir lovlig å omsette i Norge, synes dette å være en fornuftig arbeidsdeling. Det er ut fra notatet uklart hvem som skal ha tilsyn med overholdelse av forbudet etter §§ 25-27, men man antar at dette er kommunen og Arbeidstilsynet, som i dag.

- *Direktivet medfører i tillegg behov for endringer i bestemmelsene om helseadvarsler på pakningene, samt forbud mot reklame og sponsing*

Det foreslås både å skjerpe advarslene, og å gjøre dem mer synlige. Slike advarsler er regnet for å fungere som «vekkere» som har effekt i forhold til dem som kjøper tobakken. Bergen kommune er derfor enig i dette forslaget. Det samme gjelder forbud mot reklame og sponsing, som ses som en naturlig følge av at e-sigaretter er nikotinholdige og dermed helsefarlige.

- *Forbud mot smakstilsetninger og tilsetninger som gir inntrykk av helsemessige fordeler eller har fargeegenskaper, samt merking av villedende elementer på pakningene.*

Tilsetningene kan ha som effekt at tobakken virker mer tiltrekkende, og kan således bidra til økt bruk. Et forbud kan derfor bidra til å redusere bruk av tobakk, og støttes derfor.

- *Det foreslås en ny bestemmelse i tobakksskadeloven om at virksomheter bare kan utlevere tobakksvarer og elektroniske sigaretter så fremt virksomheten er registrert hos Helsedirektoratet.*

Begrunnelsen for dette er både for å sikre at produktene kun utleveres til personer som har fylt 18 år, og for å gi direktoratet oversikt over tilsynsobjektene. Salg av tobakk og nikotinholdige produkter skal da ses på samme måte som alkohol, med myndighetskrav til dem som skal selge produktene. Sett på bakgrunn av de store helsemessige ulempene ved bruk av tobakk/nikotin er det et godt tiltak.

- *Forslag om at tobakksimitasjoner i form av godteri mv. unntas fra oppstillingsforbudet*

Det vanlig brukte eksempelet på dette er små krumme lakrispiper med sukkerkuler, som bare i beskeden grad gir assosiasjoner til tobakksrøyking. Det er neppe gode grunner for forbud mot slik godteri. Men en opphevelse av forbudet vil også muliggjøre salg av virkelighetstro sjokolade- eller lakris-sigaretter i naturtro sigarettpakninger, som i større grad enn lakrispipene vil stimulere barn til å leke at de røyker. Det er neppe et utbredt savn etter slikt godteri, særlig siden bruken av sigaretter og piper etter hvert har blitt uvanlig i samfunnet, og mange har heller negative enn positive assosiasjoner til godteri utformet som røykeprodukter. Bergen kommune kan ikke se at det er gode grunner til å oppheve dette forbudet

Vedtakskompetanse:

§ 7 HØRINGSUTTALELSER

Byrådet selv avgir høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune. Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret. Høringsuttalelser avgitt av byrådet sendes uten ugrunnet opphold bystyrets kontor til orientering.

Forretningsutvalgets har den 8. desember 2015 fattet følgende vedtak:

«Komite for helse og sosial innstiller til bystyret i høringssak «Om implementering av tobakksproduktdirektivet (2014/40/EF) Forslag til endringer i tobakksskadeloven». Dersom det ikke innvilges utsatt høringsfrist, avgir komiteen høringsuttalelse.»

Pga kort tidsfrist avgis høringsuttalelsen av byrådet.

Byråden for helse og omsorg innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune avgir høringsuttalelse i samsvar med saksframlegget.
2. Melding om vedtak oversendes Bystyrets kontor.

Dato: 14. januar 2016

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Rebekka Ljosland
byråd for helse og omsorg

Vedlegg:

1. Høringsbrev - Implementering av tobakksproduktdirektivet
2. Høringsnotat - Implementering av tobakksproduktdirektivet
3. Vedlegg til høringsnotat
4. E-Postmelding - Forslag til endring av tobakkskadeloven og innføring av EUs tobakksdirektiv i Norge
5. NORSK DAMPSELSKAP - Forslag til endring av tobakkskadeloven og innføring av EUs tobakksdirektiv i Norge
6. Hvorfor begynne med damping - Forslag til endring av tobakkskadeloven og innføring av EUs tobakksdirektiv i Norge
7. Brev komm og fk - Forslag til endring av tobakkskadeloven og innføring av EUs tobakksdirektiv i Norge fra Norsk Dampselskap